

Mødet den 6. Decbr. 1917.

Fraværende: Jakob Jensen, Mikael Johansen og N. Joh. Laursen.

1. (J. Nr. 116—1917). Bekendtgørelse af 27. November 1917 fra Indenrigsministeriet om **Handel med Tørv** m. m.

Toges til Efterretning.

2. (J. Nr. 112—1917). Bekendtgørelse af 22. November 1917 fra Indenrigsministeriet om **Handel med og Slagtning af Svin**.

Toges til Efterretning.

3. (J. Nr. 485—1917). Cirkulære af 23. November 1917 fra Landbrugsministeriet angaaende **Tælling af Landets Svinebestand, Vintersæds- samt Frøavlsarealer**.

Toges til Efterretning.

4. (J. Nr. 112—1917). Cirkulære af 19. November 1917 fra Indenrigsministeriet om **Nedsaltning af Oksekød**.

Toges til Efterretning.

5. (J. Nr. 474—1917). Cirkulære af 22. November 1917 fra Indenrigsministeriet vedrørende Lov Nr. 487/1917 om **Forhøjelse af Ejendomsskylden**.

Toges til Efterretning.

6. (J. Nr. 446—1917). Cirkulære af 22. November 1917 fra Indenrigsministeriet angaaende **Forstaa-**

elsen af midlertidig Lov af 27. Oktober d. A. om **Hjælp til arbejdsløse.**

Toges til Efterretning.

7. (J. Nr. 419—1917). Meddelelse fra Skattekontoret om **Optælling af Kommunens Beboere** (68955).

Toges til Efterretning.

8. (J. Nr. 6²—1917 og 7⁶—1917). Skrivelse af 4. December 1917 fra Indenrigsministeriet med Samtykke til, at der maa **installeres Gas i forskellige Lokaler i Rytterkasernen og Artillerikasernen.**

Toges til Efterretning.

9. (J. Nr. 22³—1917). Skrivelse af 22. November 1917 fra Indenrigsministeriet med **Approbation paa Salg af et Areal til Øjenlæge Lindgreen.**

Toges til Efterretning.

10. (J. Nr. 352—1917). Meddelelse fra Skoledirektionen om **Beskikkelse af 2 Lærere.**

Toges til Efterretning.

11. (J. Nr. 477—1917). Amsraadets Godkendelse af, at **Betalingen for varme Bade i Arresthuset forhøjes med 15 Øre.**

Toges til Efterretning.

12. (J. Nr. 466—1917). Regnskab for **Grosserer Matzen og Hustrus Legat.**

Toges til Efterretning.

13. (J. Nr. 23¹³—1917). Beretning om **Kødkontrollen i April Kvartal 1917.**

Toges til Efterretning.

14. (J. Nr. 3—1917). Indstilling om **Efterbevilling af Overskridelser** i Slagtehusets Regnskab. — 1. Behandling.

Overgik til 2. Behandling.

15. (J. Nr. 58—1917). Skrivelse fra Boligkommissionen angaaende **Forslag til et Præmiesystem ved Fremleje.**

P. Petersen oplyste, at denne Præmiering ingen Nytte havde gjort, idet der hidtil kun havde meldt sig en eneste i den Anledning, saa det saa ikke ud til, at det havde noget at betyde for Aarhus. Udvalget kunde derfor ikke anbefale Sagen.

Indstillingen vedtoges.

16. (J. Nr. 10—1917). **Valg af Medlemmer til Værgeraadene.**

Nordre Værgeraad:

I Stedet for Læge Mohnsen valgtes Læge Karen Jensen og som Suppleant Læge Carlsen. De øvrige Medlemmer: Fru Haurbach, Jul. Andersen og A. P. Hansen genvalgtes. Som Suppleanter genvalgtes Fru M. Hansen, Marthin Hansen og Edv. Nielsen.

Søndre Værgeraad:

Her valgtes Overlæge Otto Lassen, Suppleant Læge G. E. Kock. Fru Dorthea Sørensen, Konsul Petersen og Redaktør Simonsen genvalgtes. Ligeledes som Suppleant Fabrikant A. Thomsen, medens Valget af de resterende 2 Suppleanter udsattes.

17. (J. Nr. 10¹⁵—1917). **Valg af 3 Ligningsmænd.**

Hertil valgtes Arbejdsmand Chr. Jensen, Horsensgade 1, Maler Lorentz Jensen, Trepkaskgade 6 og Drejermester P. Andersen, Guldsmedgade.

18. (J. Nr. 460—1917). **Revision af Fortegnelsen over offentlige Biveje.**

Fra Stadsingeniøren forelaa følgende Indstilling, som var tiltraadt af Brolægningsudvalget:

»Idet der henvises til vedlagte Bivejsfortegnelse, Side 57, bemærkes, at der ikke skønnes at være Anledning til at foretage nogen Forandring eller Tilføjelse til den paa nævnte Sted anførte Fortegnelse over offentlige Biveje i Aarhus Købstad.«

Indstillingen vedtoges.

19. (J. Nr. 487—1917). Andragende fra Grundejere ved **Garvergyde om, at denne maa benævnes Mølle-gade.**

Niels Jensen foreslog at tage Forslaget tilbage, da det ikke var Beboerne i Garvergyde, der havde ansøgt, og de ikke engang vidste noget derom.

Salling oplyste, at han havde underskrevet Andragendet som Medlem af Bestyrelsen for Vestre Grundejerforening, til hvem flere Beboere havde henvendt sig og bedt, om den vilde være behjælpelig med at sende Andragendet til Byraadet.

Niels Jensen antog ikke, at Beboerne i Gaden var imod Navneforandringen, men det var urigtigt, at man ikke i Forvejen havde forespurgt, om de ønskede det.

Salling troede, at de fleste Grundejere var Medlemmer af Foreningen; derfor var han gaaet med til at anbefale det. Men han havde intet imod, at Sagen udsattes.

Sagen udsattes.

20. (J. Nr. 478—1917). Indstilling om, at **den ny Gade, parallel med Steinmannsgade, maa benævnes »Helgesensgade.«**

Simonsen antog, at da man nu engang var begyndt at opkalde disse Gader efter Krigsheltene eller Officererne, maatte man vel vedblive dermed, til Kvarteret var fyldt. Men han vilde dog henstille til Udvalget at se at komme bort fra disse Navne og undersøge, om der ikke kunde findes Navne i Kunstens, Videnskabens eller den politiske Verden at opkalde Gader efter. Det var mere tiltalende at have Navne, der knyttede sig til Folk, hvis Arbejde var nok saa meget værd at

mindes som en eller anden ukendt Officer fra 48 eller 64.

Møller svarede hertil, at Udvalget vilde tage Hensyn til disse Udtalelser, naar man kom til et nyt Kvarter.

Brøndum bemærkede, at han indenfor Udvalget havde gjort sig til Talsmand for noget lignende; men da man nu havde begyndt med disse Navne, var han gaaet med dertil i dette Tilfælde. Men Taleren var ellers stemt for, at man i hvert Fald naar den ulykkelige Krig var forbi, fik alle militære Gadenavne, Monumenter o. l. bort, for den Storhed var ikke værd at mindes.

Møller vilde ikke optage en Diskussion med Brøndum om, hvad disse Mænd betyder for Fortiden. Derimod kunde han ønske, at Brøndum fremkom med sine Bemærkninger i Udvalget. Det skete Gang paa Gang, naar Udvalget var enedes om en Indstilling, at Brøndum saa havde Bemærkninger at gøre dertil i Byraadet. Naar man havde sluttet sig til en Indstilling, var det ikke rigtigt at have en anden Mening, naar Sagen kom frem i Byraadet.

Brøndum vilde hertil sige, at han indenfor Udvalget havde taget Afstand fra de militære Navne, og fordi man var gaaet med til en Indstilling burde man alligevel have Lov at fremsætte sin Mening i Byraadet; det var ikke at gaa imod Indstillingen.

Brammer syntes, at Helgesensgade var et meget smukt og passende Navn, men af praktiske Grunde burde det vist forandres, da man i Forvejen havde baade Helgenæsgade og Helgolandsgade, som var meget lignende, og de vilde let kunne forveksles f. Eks. ved Telefonopringninger.

Møller oplyste, at Udvalget havde drøftet dette, men ment, at Forskellen alligevel var saa stor, at der nok kunde skelnes derimellem. Det var ikke nemt at undgaa Ligheder mellem saa mange Navne.

Brammer foreslog alligevel at forandre Navnet, da det var en vigtig Sag for dem, der kaldtes hen til de forskellige Gader, at Forvekslinger ikke fandt Sted.

Mousten syntes ogsaa, at der let kunde opstaa Forveksling, og det var generende for mange andre end Lægerne. Taleren vilde derfor anbefale, at Forslaget gik tilbage til Udvalget.

Formanden sluttede sig hertil.

Møller kunde saa gaa med til at tage det tilbage.

Sagen udsattes.

21. (J. Nr. 417—1917). Andragende fra Beboere af **Barakker ved Vennelyst om at faa indlagt Gas.**

Formanden forelagde Sagen og bemærkede, at Udgiften ifølge Overslag vilde blive 12—1300 Kr. Hertil kom Lamper, som vanskeligt kunde skaffes. Udvalget havde ikke ment at kunne anbefale Andragendet.

Marthin Petersen indrømmede, at Udvalget ikke havde været særlig tilbøjeligt til at fremme Andragendet, men det skyldtes vist Vanskeligheden ved at fremskaffe Materialier. Taleren troede imidlertid ikke, at disse Vanskeligheder var til Stede, og han vilde derfor foreslaa at imødekomme Andragendet i den Udstrækning, som Beboerne ønskede det. Der var jo i Forvejen indlagt Gas i Køkkenerne, saa Udgiften kunde ikke blive stor, og det var jo almindelig bekendt, hvilke Vanskeligheder, der var ved at faa Petroleum. Taleren vilde derfor varmt anbefale Andragendet.

P. P e t e r s e n oplyste, at Udvalget ikke havde anbefalet det, fordi Bekostningen vilde blive 15—1600 Kr., fordi Lamper ikke kunde skaffes, og fordi der endnu kunde faas Petroleum. Hvis man senere slet ikke kunde faa Petroleum, kunde Sagen jo tages op igen.

S i m o n s e n vilde anbefale Marthin Petersens Forslag. Det Kvantum Petroleum, der kunde faas, var ganske utilstrækkeligt, og det var en stor Ulempe at mangle Lys i en Arbejderfamilie, hvor man skulde tidligt op. Der var ganske vist Vanskelighed med at faa Lamper, men Forslaget kunde jo vedtages med den Motivering »for saa vidt Materialerne kan skaffes, og Lejerne godtgør at kunne skaffe de nødvendige Lamper«.

P. P e t e r s e n mente ikke, det vilde blive nemt for Lejerne i Forvejen at godtgøre, at de kunde skaffe Lamper.

M o u s t e n syntes, at man kunde overlade dette til de autoriserede Installatører, som skulde gøre dette Arbejde.

S a l l i n g bemærkede, at det var Lejernes egen Sag at skaffe Lamper, eventuelt kunde Lyset indlægges i en Hængelampe.

P. P e t e r s e n foreslog at se Tiden an og nægte Forslaget foreløbig.

M a r t h i n P e t e r s e n syntes ikke, at Konsul Petersens Bemærkninger burde afskrække Byraadet fra at vedtage Forslaget, naar man henholdt sig til de Udtalelser, der blev understreget af Redaktør Simonsen. Det var en slem Gene med Petroleumslys for Tiden, og man burde komme Beboerne til Hjælp.

S i m o n s e n fandt ikke, det kunde volde nogen Vanskelighed at vedtage Forslaget, naar Beboerne enten havde en Hængelampe, hvori Lyset

kunde indlægges, eller præsterede Bevis for, at de kunde skaffe en Lampe.

Møller fandt det rigtigst, at Udvalget tog Sagen tilbage og saa lidt nøjere paa den, samt eventuelt fik oplyst, hvor mange der kunde skaffe Lamper.

P. Petersen havde intet derimod.

Marthin Petersen kunde ogsaa gaa med hertil, naar Udvalget fremmede Sagen saa meget som muligt.

Sagen udsattes.

22. (J. Nr. 356—1917). Indstilling fra Lønudvalget angaaende **Dyrtidshjælpen for 1918.**

Møller oplyste, at nogle kommunale Foreninger havde indgivet Andragende til Byraadet om Dyrtidshjælp for 1918, og Lønudvalget havde derfor anmodet Fællesrepræsentationen for Foreninger af kommunale maanedslønnede Funktionærer, Kommunens Haandværkere og de kommunale Arbejdsmænds Fagforening om en Forhandling om Dyrtidstillæget for 1918. Forhandlingen varede ca. 2 Timer, deraf $1\frac{1}{4}$ Time med den første Forening, og hver enkelt af de tilstedeværende havde Lejlighed til at fremsætte deres Synspunkt. Nu var der senere kommet en Resolution, hvori der forlangtes en virkelig Forhandling. Taleren forstod ikke dette, for hvis en virkelig Forhandling betød, at man vilde have alle sine Ønsker opfyldt, saa var der jo intet at forhandle om. Udvalget havde ved dette Møde søgt at gøre de Herrer begribeligt, at man havde den bedste Vilje til at imødekomme dem, saavidt som Kommunens Interesser tillod det, og man vilde gerne fremsætte et acceptabelt Forslag, som Ansøgerne kunde være nogenlunde tilfreds med, uden at det kunde siges, at man havde anspændt Kommunens Evner i for

høj Grad; men det var ikke lykkedes at fremskaffe Enighed. Udvalget var derefter enedes om at fremsætte et Forslag for Byraadet, der gik ud paa, at der ydes 300 Kr. til gifte og 150 Kr. til ugifte, samt 25 Kr. for hvert Barn under 15 Aar. Der ved vilde en Familie med 6 Børn kunne faa 450 Kr. og naar man dertil lagde Dyrtidsmærker for ca. 200 Kr. aarlig, kom man op paa 650 Kr. eller lige saa meget, som der forlangtes. Det var ganske vist ikke fuld Ækvivalent for Dyrtiden, men det fik vist ingen, og Taleren fandt, at det var et forsvarligt Forslag, for man maatte tage Hensyn til, at Lønregulativet var blevet ændret i 1916, hvorved der var taget noget Hensyn til Dyrtiden, idet de fleste fik en Lønforhøjelse af 200 Kr. og nogle 3—400 Kr., og de timelønnede Arbejdere fik en lignende procentvis Forhøjelse. Derimod havde de statsansatte Funktionærer ingen Lønforhøjelse faaet gennem flere Aar, og naar Staten gav større Tillæg, maatte en Del deraf nærmest betragtes som Løntillæg. Man maatte ogsaa her se paa, at de fleste i private Erhverv var daarligere stillede, og de skulde jo være med til at betale Dyrtidstillæget. Udvalget var altsaa enigt om at anbefale dette Forslag, der vilde koste ca. 200000 Kr. Hvad de løse Arbejdere angik, havde man foreslaaet en Forhøjelse af 12 Øre pr. Time. Det var jo ikke saa meget under de nuværende Forhold, men dog mere end der betaltes hos private.

Brøndum var gaaet med til Indstillingen, men han vilde dog bemærke, at han inden for Udvalget havde fremsat den Tanke, at Indtægterne nedefter, f. Eks. fra 2000 Kr., skulde have 400 Kr. Jo større Lønningerne var, jo bedre kunde man jo klare sig, og det kunde være rimeligt, om

man i Fremtiden kom ind paa det Spor at lade Dyrtidshjælpen stige nedefter.

Mousten kunde gaa med til Forslaget, men med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorfra Beløbet skulde tages, mente han, at det som tidligere burde tages af Tillægsskatten, hvorfor han vilde foreslaa, at man ventede med at træffe en Ordning heraf til senere.

Christensen var ked af, at man havde faaet den Opfattelse, at Udvalget ikke havde forhandlet med Organisationerne. Udvalget havde i Forvejen sammenarbejdet et Forslag og var naaet til Enighed herom, hvorefter man havde forhandlet med de nævnte Foreninger. At der ønskedes noget mere, var der ikke noget at sige til, da der var god Brug derfor. Men man maatte dog her se paa, at Lønreguleringen i 1916 havde givet en Lønforhøjelse af 2—400 Kr.; regnede man det med, kom man op paa mindst 500 Kr. Desuden toges der Hensyn til Børnetallet, saa en Familie med flere Børn fik lige saa meget, som Staten gav. Til Sammenligning maatte man huske, at Staten ikke havde reguleret Lønningerne siden 1908, saa mange af de statsansatte var daarligere lønnede end Kommunens Funktionærer. Banernes kørende Personale havde f. Eks. faaet deres Indtægt formindsket ved den mindre Kørsel, og Værkstedsarbejderne havde faaet Arbejdstiden nedsat 1 Time daglig, altsaa et Tab paa 5—6 Kr. ugentlig. Naar man havde henvist til andre Provinsbyer, vilde Taleren sige, at hvis man tog alt med, baade Arbejdstid, Lønninger og Dyrtidsmærker, var der næppe Grund til Beklagelser. Til Brøndums Udtalelser vilde Taleren sige, at han ganske rigtig havde fremsat dem i Udvalget, men det var en gammel Regel, at hvis man havde et særligt Forslag, maatte

man fremsætte det. Det lød godt nok, naar man stod her og fortalte, at der var dog een Mand, som havde mere Hjerte for de smaa, end de andre. Det lød naturligvis godt altid at tage de smaa i Munden, men det fyldte noget mere at stille et positivt Forslag. Taleren fandt det foreliggende Forslag saa retfærdigt som muligt og vilde anbefale Byraadet at vedtage det. Vilde Funktionærerne saa ikke tage imod det, maatte det jo henlægges, til der eventuelt kunde opnaas Enighed.

F o r m a n d e n fandt det rigtigst at underkaste Sagen 2 Behandlinger, da det drejede sig om en stor Sum, og der var Tvivl om, hvorfra Beløbet burde tages.

M ø l l e r sluttede sig hertil. Det var tvivlsomt, at Beløbet kunde tages af Tillægsskatten, da det jo ikke kom alle tilgode og maaske ikke engang trængende alene. Taleren kunde slutte sig til Christensen angaaende Brøndums Udtalelser. Brøndum havde altid en hel Del Bemærkninger at gøre, saa det skulde se ud til, at han meget nødig var gaaet med til Forslaget, og at det vilde være blevet betydelig forbedret, hvis han havde maattet raade. En Mand paa 1600 Kr. trængte selvfølgelig til Dyrtidshjælp, men en Mand paa 2600 Kr. kunde trænge lige saa haardt, da de jo begge havde indrettet deres Levefod efter deres Indtægt. Man maatte ogsaa regne med, at den højere Gage stod i Forhold til Arbejdet og Ansaret, saa Forslaget var retfærdigt til alle Sider.

B r ø n d u m vilde til Møllers Bemærkninger sige, at der havde været temmelig lidt Tid til at fremkomme med Forslag i Udvalget. Det var ikke saa nemt at have Forslag færdige paa staaende Fod, og der burde være et Par Møder mere til Behandling af saadanne Sager.

Christensen bemærkede, at Brøndum ikke var uforberedt ved dette Møde, men kendte Sagen i Forvejen, og det var ikke uoverkommeligt at stille Forslag om en Ændring fra 300 til 400 Kr.

Sagen overgik til 2. Behandling og henvistes til Budgetudvalget.

23. (J. Nr. 130—1917). Andragende om, at der tilstaas **Brandvæsenets Funktionærer 4 Fridage pr. Maaned.**

Indstillingen vedtoges.

24. (J. Nr. 433—1917). Andragende om **Forbedring af Maalerkontrollørernes Løn.**

Møller oplyste, at de androg om at blive opflyttet fra 13. til 12. Lønklasse, hvilket Udvalget anbefalede. De vilde saa ligesom Vandværksarbejderne faa en Løn af 14—1800 Kr. i Stedet for 13—1600 Kr.

Indstillingen vedtoges.

25. (J. Nr. 421—1917). Andragende om **Bevilling af ekstra Dyrtidshjælp til Kommunens ugifte Funktionærer.**

Udvalget kunde ikke anbefale Andragendet.

Indstillingen vedtoges.

26. (J. Nr. 421—1917). Andragende om, at det bevilgede **ekstra Dyrtidstillæg for 1917 maa blive udbetalt den 1. December.**

Udvalget anbefalede at udbetale det i første Uge af December.

Indstillingen vedtoges.

27. (J. Nr. 432—1917). Andragende om en **Forandring af de kommunale Kontorassistenters Ansættelses- og Lønningsvilkaar.**

Møller oplyste, at Udvalget ikke kunde anbefale dette, da de forskellige Assistenters ikke var ansat med det for Øje at stige fra 1400—3000 Kr. Saa maatte der i hvert Fald finde en Regulering

Sted paa alle Kontorerne, og en Del vilde ikke kunne anvendes.

Indstillingen vedtoges.

28. (J. Nr. 449—1917). Andragende fra **Kommunens løse Arbejdere om ekstra Dyrtidshjælp for 1917.**

Christensen meddelte, at naar Udvalget ikke kunde gaa med hertil, var Grunden den, at disse Arbejdere var underkastet Arbejdsløshedslovene og derigennem var i Stand til at søge ekstra Hjælp.

Indstillingen vedtoges.

29. (J. Nr. 449—1917). Andragende fra **de løse Arbejdere ved Gasværket om Bevilling af Pengebeløb til Julen.**

Udvalget kunde ikke anbefale dette.

Indstillingen vedtoges.

30. (J. Nr. 2¹⁷—1917). Andragende om **Dispensation fra Bygningslovens § 21** for Vestergade Nr. 26-28. Anbefaledes.
-